

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

חג השבועות תשע"ה שנה ז' גליון 187

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: שלשת חודשי ההבחנה

(משה שנולד אחרי אהרון ומרים) ביום השלישי לפרישה, בחודש השלישי).

ולכאורה מה עניינו של החודש השלישי?

אולם ישנה הלכה מיוחדת בענייני נישואין, ישנם מצבים מיוחדים בהם קובעת ההלכה כי על אשה להמתין שלושה חודשים לפני שתוכל להינשא לבחיר ליבה, כדי לדעת בוודאות שהילדים שיוולדו לה הם אכן בניו, שנולדו מתוך אהבה קדושה "כדת משה וישראל". שלושה חודשים הם התקופה במהלכה ניתן לזהות באופן מובהק הריון, ולאחר שלושה חודשי הבחנה ניתן לדעת בוודאות כי לא היה הריון שקדם לחתונה.

מתי נדרשת התקופה של חודשי ההבחנה? גיורת – כאשר אשה התגיירה, עליה להמתין שלושה חודשים כדי לוודא שהילד שנולד אכן נהרה לאחר הגיור; שבויה – כאשר אשה הוחזקה בשבי, במצב בו היא היתה נתונה לחלוטין לחסדיהם של שוביה, יש חשש כי נאנסה ועליה להמתין שלושה חודשים מיום פדייתה מהשבי; משוחררת – כאשר אשה היתה שפחה והשתחררה עליה להמתין, משום שבתקופה זו היא היתה במעמד אישי כה נמוך עד כי סביר להניח שלא שמרה על כבודה אלא הפקירה את עצמה.

מתן תורה הוא יום של חתונה בין עם ישראל (הכלה) לקדוש ברוך הוא (החתן) – יום של כריתת ברית אהבה והחלטה על 'חיים משותפים' ביחד בהמשך כל ההיסטוריה. והנה, עם ישראל שיצא ממצרים כלל את כל שלושת המצבים של גיורת-שבויה-משוחררת: עם ישראל נבדל מהעמים והפך לעם היהודי בתהליך של גיור; עם ישראל יצא מהשבי במצרים, בו היה תחת שליטת אדונים זרים; עם ישראל השתחרר מבית עבדים ביציאת מצרים. לכן נדרשה הבחנה של שלושה חודשים עד לחתונה הגדולה במתן תורה.

הדימוי של מתן תורה לחתונה כולל בחובו לא רק את ממד כריתת ברית הנאמנות בין ה' ובינינו עם מתן תורה וההתחייבות שלנו לקיים אותו. ממד נוסף, וחשוב לא פחות, הוא שמתן תורה בעצם מפרה אותנו ומאפשר לנו 'ללדת ילדים' רוחניים וליצור יצירות חדשות. כלומר, קבלת התורה אינה רק קבלה צייתנית של חוקים וגזרות מן השמים, אלא היא נקודת מוצא ללימוד פורה ומלא חידושים.

בדרך זו מבאר הקצות החושן בהקדמתו, את הויכוח שהיה בין משה רבינו למלאכים, שרצונם של המלאכים היה שלהם ינתן הכח לחדש בתורה הקדושה, ולא לעם ישראל.

בנוסח ברכת האירוסין נאמר "מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין" (אגב, בחתימת הברכה צריך להקפיד ולומר: "על ידי חופה בקידושין" בב' רפויה ולא בו', והכוונה על ידי חופה בקידושין שקדמו להם. ומכל מקום אם יש מקומות שיש להם מנהג קבוע שאומרים "על ידי חופה וקידושין" באות ו', אין לבטל מנהגם שיש להם על מה שיסמוכו. כך כתב בבן איש חי שנה שניה פרשת שופטים סעיף ג' וביביע אומר ח"ה אבן העזר סימן ו'), כלומר שהקב"ה הוא ה"בעל", ועם ישראל נקראים "אשה", והקב"ה קידש את עם ישראל.

הקידושין הללו היו בחג השבועות, זמן מתן תורתנו בהר סיני, כדברי המדרש (במדבר רבה פרשה יב, ח בסופו) על הפסוק (הושע ב' כ"א) "וקדשתם היום ומחר". וכן נאמר בגמרא בתענית (כו: "וביום חתונתו - זה מתן תורה").

זאת ועוד: מנהגי החתונה הנהוגים בימינו, יסודם ומקורם בחתונת הקב"ה עם בני ישראל, כמו שכתוב בספר התשב"ץ (סימן תס"ז) בשם המהר"ם מרוטנבורג "נקוט כלל זה בידך, כל המנהגים של חתן ושל כלה אנו למדים ממתן תורה, שהקב"ה מראה עצמו כחתן נגד הכלה שהם ישראל".

לדוגמא: א) חופה - הקב"ה פרש חופה על עם ישראל, כדברי הגמרא בשבת (פח). "כפה ה' עליהם את ההר", שההר שימש כחופה ב) קידושין - המצוות שישראל קיבלו במתן תורה הם הקידושין, כנוסח ברכת המצוות "אשר קידשנו במצוותיך", "קידשנו" מלשון קידושין. ג) חיי אישות וייחוד - עם ישראל מתאחד ומתדבק עם הקב"ה על ידי קיום המצוות, כי "מצוה" היא "צוותא וחיבור" בין האדם - מקיים המצוות, להקב"ה - מצוה המצוות.

וכן התורה היא שטר כתובה של הקב"ה לכנסת ישראל, כיעוי' באיכ"ר (ג, ז). ואיתא בבבא קמא (פט:), שאסור לאדם לחיות עם אישה ללא כתובה, כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה. כך הקב"ה נתן לעם ישראל את התורה ככתובה שאף אם חלילה יחטאו, לא יוציאם בקלות. כיון שזכות התורה תחזירם למוטב (איכ"ר ב).

לכן בכל חתונה מזכירים "מקדש עמו ישראל", את חתונת הקב"ה וישראל - כדי ללמדנו שמכאן אנו לומדים את דיני ומנהגי החתונה.

בזה נבאר דברי הגמרא בשבת (פח:). בריך רחמנא דיהיב אוריין תליתאי לעם תליתאי, על ידי תליתאי, ביום תליתאי, בירחא תליתאי... } ברוך ה' שנתן תורה משולשת (תורה נביאים כתובים) לעם משולש (כהנים, לוויים וישראלים), על ידי שלישי לבטן

כח החידוש הוא כוח ההולדה שניתן לעם ישראל, התורה היא עץ, "עץ חיים היא", וניתן לנו את הכח להוציא ממנה פירות, להוציא ממנה וולדות, שנחשבים כילדים ממש של האדם.

הגמרא ביבמות (סג:) מביאה: תניא, ר"א אומר כל מי שאינו עוסק בפריה ורביה, כאילו שופך דמים. בן עזאי אומר: כאילו שופך דמים וממעט הדמות. אמרו לו לבן עזאי: יש נאה דורש ויש נאה מקיים וכו' ואתה נאה דורש ואין נאה מקיים אמר להם בן עזאי: ומה אעשה שנפשי חשקה בתורה, אפשר לעולם שיתקיים ע"י אחרים. ובפשוטו כוונת בן עזאי לפטור את עצמו מדין אונס רחמנא פטרי, דאנוס היה מלישא אשה לפיכך אין בידו עוון כמש"כ בטוש"ע (אבה"ע"ז סי' א סעיף ד'). אולם בגילוני הש"ס שם מפרש, שבן עזאי זכה לקיים מצות פריה ורביה על ידי שחידש חידושי תורה. והוכיח כן מברכות (מז:): ששני תלמידי חכמים המחדידין זה את זה בהלכה בתוך הסעודה, יכולים לזמן אף שהם שניים. וביאר התוס' רא"ש, שההלכה חשובה כשלישי. ומבואר, שההלכה נחשבת כתולדת התלמיד חכם. ע"כ. וע"ע בדרשות מהר"י מינץ (דרוש רביעי) שכתב: וכדומה לי שראיתי בזוהר, שאשת ת"ח לא היתה צריכה ליבום, ומה שמתייבמת הוא להשיב נפש מי שמת בלי זרע ואח אין לו ולא היה ת"ח. ע"כ.

וכותב המגלה עמוקות (סוף פרשת וילך), שהמצוה הראשונה בתורה היא פריה ורביה ומצוה אחרונה היא (דברים כ"ה, ו"ט) "כתבו לכם את השירה הזאת" - כתיבת ספר תורה, ונעוץ סופו בתחילתו שכל אחד מישראל יכתוב ספר תורה ולפרות ולרבות בתורה וכוונתו לחידושי תורה..

מעתה, התורה ניתנה בחודש השלישי כדי שיהיו שלושה חודשי הבחנה, כי עתה זוכה לומד התורה לחדש חידושי תורה, ללדת ילדים, ויש לבדוק ולבחון, האם חידושי התורה הם מהקדושה או ח"ו מהסטרא אחרא מטומאת מצרים, בשביל כבוד וגאווה.

לפני שנים ארכה מלכת אנגליה ביקור בביתה לבן בארה"ב, ביקור ממלכתי שסוקר על ידי כל התקשורת בכל העולם. בין הייתר החלו לחפור קצת בהסטוריה של המלכה במשפחתה וכו'. ואז גילו שבכפר קטן במזרח אנגליה ישנו אדם עובד אדמה, קוראים לו אדוארד, והוא בעצם הדוד של המלכה, הוא אח של אביה שנקרא ג'ורג'. ומבחינת הגיל אדוארד יותר גדול והוא היה אמור להיות יורש העצר, ולנחול את כל הכבוד שמקבלת כיום המלכה של אנגליה.

אז מה בכל זאת גרם שהוא יפסיד את המלוכה? לא בגלל שתפסו אותו על סמים, לא תפסו אותו על גניבה או רצח, סך הכל בגלל שהוא התחתן עם גרושה, והחוק באנגליה אומר, שמי שנשוי לגרושה אינו יכול להיות מלך.

בכתבות שהתפרסמו בעת ביקור המלכה בבית הלבן, סופר עוד שכל מי ששמע את הסיפור בז בליבו לאותו כפרי דודה של המלכה, שהיה מוכן לאבד תהילת עולם בעבור נישואין עם גרושה. והכותבים ציינו במאמריהם את האבסורד, שאחייניתו המלכה עורכת ביקור תהילה באמריקה, כשיבקש איש זה להיכנס ללשכתו של נשיא ארצות הברית הרי שאנשי הביטחון ירחיקו אותו ולא יתנו לו לעבור את סף השער של הבית הלבן!

ביום ראשון הקרוב החתונה, אלא שניתנה לנו הבחירה עם מי להתחתן, עם הקב"ה והתורה הקדושה או ח"ו עם איזו גרושה, עם מנעמי העולם הזה אשר מחמתם נפסיד תהילת עולם.

יעזור הקב"ה שננכה לקבל את התורה מחדש מתוך שמחה ודיצה, ונזכה לאהבת תורה להתמדה ושקידה בתורה, ולחדש חידושי תורה אמר.

חודש סיון:

בספר מועד לכל חי (להגר"ח פלאגי זצ"ל סימן ח' חודש סיון אות ד') הקפיד מאוד על שמירת הדיבור בימי חודש סיון - חודש שבו ניתנה התורה. וז"ל, ואוי המרבה לו דברים בטלים, ומה גם בחודש הזה ואינו מקיים "ודברת בס", ואין צריך לומר המדבר נבלות הפה וליצנות ולשון הרע ושקר וחנופה ודיבור חול בשבת ודיבור בבית הכנסת ובשעת התפילה ושיחה עם נשים כדי להסתכל ביופייך, וכיוצא מאלה מכל דיבור שאסור לדבר דכולם איסור עולם בכל עת ובכל זמן. ויגדל עונשו במאוד מאוד בחודש הזה דעושה פגם גדול במזל העליון, ולתופסי התורה איסור מוסף, כי איך יזכו לתורה בפה דובר לשון הרע וכדומה וכו'. עכ"ל.

ב' סיון:

הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל היה מתחיל את עבודת הימים הנוראים כבר מיום ב' סיון, הוא "יום המיוחס", שבאותו יום בשבוע יחול יום הכיפורים (ספר תורת חיים - הנהגות ופסקים הגרי"ח זוננפלד).

שבת לפני שבועות:

כתב בספה"ק בית אהרן: ובשבת זה צריך כל אחד לראות להכין עצמו לקבלת התורה, כי השבת הוא גדול מחג השבועות ואיך יהיה הכנה לו, רק מהשבת צריך להמשיך הארה גדולה להחג, ויראה כל אחד להכין עצמו בקדושה ובשמחה לקבלת התורה.

סגולת ג' ימי הגבלה:

א. כתב בספר מועד לכל חי (שם אות ה', ז' ט'): מה טוב שיטבול שלשה ימים קודם שבועות בכל יום כדי להיטהר בשלשת ימי ההגבלה לקראת מתן תורה, ובערב החג קודם הטבילה יגלח ראשו וכו'.

ב. כתב המשגיח הרב וולבה זצ"ל באגרתו: קיבלתי ממורי ורבי זצ"ל, כי שלושת ימי הגבלה הם סגולה: מי שלומד בהם בהתמדה רבה, ממש בלי ביטול תורה לרגע, שזוהי סגולה להצלחה לכל השנה בעליה בתורה, הוא אמר לי שזה כתוב בספרים הקדושים.

ערב שבועות:

א. כתב בספר מועד לכל חי: ערב שבועות, יפריש תשעים ואחת פרוטות, וישלים עד שיעור שני פעמים ב"ק, ויתנם לתלמיד חכם עני ועניו והוא תיקון לעוון אדם הראשון, ועוון העגל, ולפגם הברית, והוא סגולה לחשובי בניס ומקרב הגאולה.

ב. כתב בספה"ק מאור ושמש (ענייני שבועות) וז"ל: ... שביום זה קודם קבלת התורה צריך להיות ירא וחרד שמא לא תיקן מעשיו כראוי בימי הספירה, וצריך לתקן עצמו ביום שלפניו כדי שיזכה לתורה במתן תורה, כמו שכתוב "יהי ביום השלישי וגו' ויחרד כל העם אשר במחנה", רצה לומר, אף שהזדככו עצמם בימי הספירה, השמיע הקדוש ב"ה קולות וברקים קודם מתן תורה, שיחרדו ויפחדו וישמיעו על נפשם לתקן עוד מעשיהם כדי שיוזכו לתורה וכו'.

להתענג בתענוגים

מערכת טלפונית לשמיעת שיעוריו של הרב איתי חיים בן אהרן שליט"א

חייגו: 0504133783

לשמיעת שיעורים על חג השבועות הקישו: 223